

nt

naš tednik

LETO XXXIV. — Številka 35 2. septembra 1982 Cena 5.— šil. (7 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

UVODNIK

Ko se bodo 13. septembra na Koroškem spet odprla šolska vrata, bodo soočeni z različnimi problemi vsi prizadejanci: starši, otroci in učitelji. Šolski učni zakon predvideva tesno medsebojno povezanost teh treh činiteljev. Kjer sprejme partner partnerja s spoštovanjem in razumevanjem, kjer je torej to sodelovanje brez hib možno, tam so tudi vzgojni in učni uspehi vidni. Skušnja pa tudi kaže, da nasprotno še mnogokje manjka tista širokogrudna pripravljenost za nemoteno uspevanje te trojne skupnosti.

Koroški Slovenci smo imeli v prvi polovici tega stoletja do šole in njihovih predstavnikov zelo slab odnos. Le prepogostokrat je bil učitelj na vasi eksponent velenemške raznarodovalne politike. Spominjam se v tej zvezi očetovih besed, ko sem šel študirat: „Vse smeš postati, le učitelj ne!“ Te želje

V novo šolsko leto

očetu nisem izpolnil ne le, ker so mi vojna leta prekrizala poklicne načrte, temveč predvsem, ker je bil po drugi svetovni vojni viden preobrat v šolski politiki. Obvezne dvojezične šole danes sicer ni več, imamo pa lepo število učiteljev, ki so izšli iz naših vrst in tvorijo most razumevanja in zaupanja med starši in šolo.

Ob dani legistični ureditvi manjšinskega šolstva na Koroškem leži na starših, da dobe učitelji dosti otrok v dvojezični pouk. Zato se naj starši ob začetku novega šolskega leta resno zavedajo svoje dolžnosti in pravice, da prijavijo otroka za dvojezični pouk. S tem na vsak način olajšajo otroku prestop iz predšolskega, še družinskega okolja v šolsko, domu več ali manj tujo dobo. Omogočijo s to odločitvijo svojemu otroku izobrazbo v dveh jezikih, mu odpro pot do kulturne obogatitve in pa do boljšega izhodišča za poznejše poklicno in gospodarsko uveljavljenje.

Ni pa izraz ravno posebne naklonjenosti manjšinskega šolskega zakona, da se mora prijava za slovenski pouk ponoviti, če učenec prestopi iz ljudske v glavno šolo. In ravno v tem obdobju pade število prijaviteljev, ko se ponujajo tedensko štiri ure čistega slovenskega jezikovnega pouka in je posebno važna doba za oblikovanje otrokove čustvenosti in miselnosti.

Za šolo pa je tudi sestava urnika lažja, če je v posameznih letnikih več prijav. Le tako se dajo tvoriti učne skupine, ki imajo pouk slovenščine ne le v izžetih obrobah, temveč tudi v bolj plodovitih vmesnih urah.

Sedaj pa še nekaj o učencu kot tretjem činitelju v zgoraj omenjeni trozvezi: Otrok se rad uči, ako ga domača hiša in šola pravilno in zadostno motivirata.

Naloga domače hiše je, da posreduje otroku primeren besedni zaklad. Kjer se doma še dosledno govori slovenski, četudi po narečju obarvan jezik, za šolo ni problemov. Ti se začnejo tam,

Kulturno poročilo:
Slovenci dobijo premalo

stran 2

2. slikarski teden
v Svečah

stran 3

Teličev proces

stran 5

Srečanje pisateljev
na Obirskem

stran 6

Pliberški jormak

stran 9—12

Strokovna šola za ženske poklice zavoda šolskih sester Št. Peter 25, 9184 Št. Jakob v Rožu, Tel. št.: 0 42 53/343

OBJAVA

Na strokovni šoli za ženske poklice v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu bodo dodatni **jesenski sprejemni izpiti za 1. razred** strokovne šole za vse tiste, ki se doslej za vstop še niso mogle odločiti,

dne 13. septembra 1982, ob 9.30 uri.

S seboj prinesite zaključno spričevalo in pisalne potrebščine. Možen je tudi še vpis v **enoletno gošpodinjstvo šolo**.

Turistov ne moti dvojezičnost. Pliberčani trdijo narobe.

Pliberške večinske frakcije in logika . . .

Na zadnji občinski seji v Pliberku se je pri obravnavi novega občinskega tujkega prospekta vnela živa diskusija. Kot znano, bo občina Pliberk natisnila nove tujke prospekte, s katerimi vabi tujce na dopust v občino Pliberk. Na predzadnji občinski seji je Enotna lista Pliberk stavila predlog, da bi se morala v prospektu upoštevati tudi dvojezičnost. Nihče ni zahteval več kot to, da bi se dvojezičnost upoštevala pri krajevnih imenih. In čeprav vsakdo ve, da je občina Pliberk dvojezična občina in da precejšen del prebivalcev te občine pripada slovenski narodni skupnosti, se občinski možje s predlogom Enotne liste niso mogli spoprijazniti.

Vsi so priznali (kaj bi drugega mogli?), da v občini živita dva naroda. Kljub temu pa predloga Enotne liste niso sprejeli, „saj bi dvojezična oznaka krajevnih imen utegnila škodovati tujskemu prometu v občini“. Tako je argumentiral neki občinski odbornik ÖVP. Potem, ko je frakcijski vodja EL, Fric Kert zadevo razjasnil in dejal, da mnogo turistov prihaja v občino ravno zaradi slovenskih prireditev in priljubljenosti in spoštovane slovenske kulture, so se mandatarji zedinili na to, da se povprašajo vsi podjetniki in tujsko prometni obrati, če

se strinjajo s predlogom Enotne liste.

Na zadnji občinski seji pa so zavrnil predlog slovenskih mandatarjev. Sicer je bilo že pred sejo jasno, da se bo ljudska stranka izrekla proti slovenskim krajevnim oznakam, na žalost pa so se priključili mnenju ÖVP tudi pliberški socialisti. Le eden si je upal ugovarjati svoji stranki, socialistični odbornik ravnatelj Themel. Pridružil se je predlogu Enotne liste. Če pa pomislimo, da so v vrstah pliberške SPÖ tudi mandatarji, ki prav radi in z vso prepričljivostjo zlasti pred volitvami obiskujejo slovenske volilce in jim belijo pamet, da se bodo z vso odločnostjo zavzemali za enakopravnost in spoštovanje slovenskega jezika, je to žalostno spričevalo pliberških socialistov. Na zadnji občinski seji so pokazali, kdo in kaj so.

„Pliberški list“ je po odločitvi občinskega sveta povprašal nekaj gostov, ki so trenutno na dopustu v občini, kaj oni menijo k predlogu slovenskih mandatarjev. Rezultat povpraševanja je bil ta, da vsi obžalujejo sklep občine. Mnenja so, da bi dvojezičnost v turističnem prospektu na vsak način bila obogatitev. „Zame je popolnoma jasno in razumljivo, da morajo biti tam, kjer živita dva naroda „dvojezični napis“, je dejal neki gost iz Švice.

Turistov ne motijo dvojezični napisi. Občinski odborniki pliberških večinskih frakcij trdijo nasprotno. Kje ostaja logika . . .

kjer se srečajo v skupini prijaviteljev otroci s skrajno neenotnim besednim zakladom. Vendar bo vreden, marljiv in iznajdljiv učitelj z dobro pripravljenimi učnimi pripomočki tudi to raznolikost kmalu poenotil.

Na žalost za pouk naše materinščine na naših šolah nimamo tako privlačnih učbenikov, kot so na razpolago in izbiro za nemščino, angleščino in druge predmete.

Izidejo pa letos jeseni za 1. in 2. razred glavnih šol v okviru brezplačnih knjig delovni listi „Oblikujmo naš jezik“. Avtorji, izkušeni glavnošolski učitelji, so se zelo potrudili, da s tem učnim pripomočkom prinesejo veselja v slovenske ure.

Isto velja tudi za izdajatelje „Mladega roda“, ki bo tudi v bodočem letu na naših šolah na razpolago, na žalost pa ne v akciji brezplačnih knjig.

Tako se s samozavestjo in brez strahu z optimističnim pogledom v bodočnost podajmo v novo šolsko leto!

Budno pa zasledujemo temne sile v deželi, ki nas hočejo poriniti v ghetto „centralnih“ šol! Mirko Srienč

Minulo soboto se je novi odbor Slovenskega atletskega kluba predstavil Narodnemu svetu koroških Slovencev. Predsednik SAK, Walter Gutovnik je poročal o delu kluba, o uspehih, kot tudi o težavah, s katerimi se Slovenski atletski klub ubada. Predsednik Gutovnik se je zahvalil za pomoč, ki jo Narodni svet nudi Slovenskemu atletskemu klubu, predsednik Narodnega sveta, dr. Matevž Grilc pa je obljubil, da bo SAK še vnaprej s strani NSKS imel vso podporo.

SAK so pri razgovoru zastopali predstavniki Walter Gutovnik, Borut Sommeregger, Lenart Kac, Andrej Kumer in Franc Markitz. Narodni svet pa so zastopali dr. Grilc, mag. Warasch in Franc Wedenig. Naš tednik pa sta zastopala Janko Kulmesch in Jurij Perč.

Z akcijo Našega tednika „1000 x 200“, so bralci NT zbrali za podporo Slovenskemu atletskemu klubu 31.580 šilingov, ki jih je v imenu Našega tednika predsedniku Gutovniku izročil ob priliki obiska dr. Grilc. Prav prisrčno se SAK zahvaljuje vsem bralcem Našega tednika, ki so s svojim prispevkom podprli naš slovenski nogometni klub.

V ponedeljek popoldan je Koroška pokrajinska skupina mednarodne spravne zveze na celovškem Novem trgu izvedla solidarnostno akcijo s prepovedanim poljskim sindikatom Solidarność. V znak solidarnosti je zrasel na trgu križ iz cvetja — s križem iz cvetja Poljaki že mesece protestirajo na miren in nenasilen način proti vojaški hunti, ki je prevzela lani decembra v državi absolutno oblast. Tisti pa, ki so ušli, so v podtalnosti nadaljevali boj za delavske pravice in za boljšo in pravičnejšo družbeno ureditev.

V ponedeljek zvečer je bila v galeriji Hildebrand diskusija o Poljski in nekateri Poljaki so skušali posredovati sliko Solidarnośći ter trenutnega stanja v državi.

Prijavite otroke k dvojezičnemu pouku!

TEDNIKOV KOMENTAR

Piše

Lado Hajnžič

Pozdravljam predlog namestnika deželne glavarja, E. Frühbauerja, da se naj prepove transport nevarnih snovi čez Jezerski vrh in Ljubelj. Še letos hoče Frühbauer omenjena prelaza zapreti za transport s takimi škodljivimi 57. nevarnimi snovmi. Kot občinski odbornik, ki hoče resno zastopati resnične interese domačinov, ne morem vzeti na znanje ukrepov „višjih uradov in direktij“, ki ogrožajo varnost občanov, vrhu tega pa tudi škodujejo raznim gospodarskim naporom, predvsem na turističnem področju. Saj je znano, da je npr. naša občina (Železna Kapla) v prvi vrsti odvisna od turizma, saj razen tovarne celu-

kajti ta tovarna je že zaradi svoje lege prisiljena, da se poslužuje poti čez Jezersko. Težko si predstavljam da hoče kdo na ta način uničiti delovna mesta v naši občini, ki je vse drugo kot tozadevno „bogata“.

Predvsem pa bi rad poudaril, da podpiram — tako v imenu EL Železna Kapla kot Kluba slovenskih občinskih odbornikov — težnje ljudske iniciative v Podljudelju. Kot je znano, se bori ta iniciativa proti temu, da bi smeli tovarnjaki voziti čez Ljubelj od 16. ure naprej. To seveda domačinom škoduje: ponoči nimajo svojega miru, podnevi pa bi se vra-

Biti odsoten . . .

loze Obir ni nobenega večjega gospodarskega obrata v občini. Turisti iščejo pri nas svoj oddih v dveh hotelih in v zdravilišču; vsi ti obrati ležijo ob cesti na Jezersko. Pa ne samo to. Do sedaj je prišlo mnogo obiskovalcev v Korte, ki so pod naravnim varstvom. Obiskovalcev pa bo vedno več. Zamašena cesta s tovarnjaki, ki prevažajo nevarne snovi v Slovenijo — je to v interesu turistov? Gotovo ne. V tem primeru ne bi prišli k nam, predikat „zdravilišče“, ki si ga je naša občina priborila po dolgotrajnih naporih, pa bi zgubil svojo veljavo.

Seveda bi pa Frühbauerjev predlog ne smel veljati za dovoz in odvoz pri tovarni celuloze Obir, kar je tudi soglasno sklenil občinski odbor Železne Kaple. Če bi ta prepoved veljala za tovarno Obir, bi s tem resno ogrozili delovna mesta,

čali z dela po prenapoljenih cestah, ki so jih zamašili tovarnjaki. Še manj pa so „rešeni“ parkirni problemi — kam s tovarnjaki čez dan?

Kje je rešitev? Gotovo v čim prejšnji izgradnji karavanškega predora ter v forsiranju transporta na železnici. Tudi čez Labot, bi lažje prevažali taki tovarnjaki, saj je tam lažje voziti kot pa po nevarni cesti čez Ljubelj in Jezersko.

Stem v zvezi bi pa rad še poudaril, da moramo ravnati samostojni slovenski občinski odborniki imeti posebno dober posluš za vprašanja, ki gredo občanom pod kožo, ker ga močno prizadenejo. Zato tudi ti občani podpirajo v Podljudelju ljudsko iniciativo. Biti v takih primerih odsoten, gotovo ni v korist prizadetim domačinom.

Dober zakon z »lepotno« napako

Od 1. septembra naprej prepovedano pridobitniško nabiranje gob

Klub slovenskih občinskih odbornikov opozarja na nov zakon, ki prepoveduje pridobitniško nabiranje, razpošiljanje in prodajo gob. Zakon se izrecno omejuje na sveže in nekonzervirane divje gobe.

Zakon velja od 1. septembra letošnjega leta naprej, prepoved se omejuje na čas med 1. septembrom in 30. junijem.

S tem zakonom je zakonodajalec hotel zabraniti pravicu ropanje naših gozdov, ki je doseglo že neverjetne številke. Tako so v letih 1978 do 1980 izvažali pretežno v Nemčijo 615 tisoč kilogramov svežih gob in je bil že skrajni čas, da se tako ropanje naravnih dobrin zajezi. Po računih, ki jih je izdelal Klub slovenskih občinskih odbornikov,

so morali tisti, ki izvažajo gobe, doseči pri izvozu dobiček, ki daleč presega 50 milijonov šilingov. Zato Klub načelno tudi pozdravlja tak zakon.

Na kar pa zakonodajalec ni mislil, je bilo le dejstvo, da so od nabiranja gob živeli ali pa dosegli dodatni dohodek predvsem socialno najnižji sloji koroškega prebivalstva. Dodatni dohodek so si pridobili z nabiranjem gob predvsem pensionisti, šolarji in brezposelni, ki so gobe prinašali na takomenovane zbiralne postojanke, od koder so jih odvažali v inozemstvo. Vsem zbiralcem, številke se gibljejo med 50 in 100 tisoč oseb, bo tako ušel stranski dohodek, medtem ko si je industrija že zasigurala svoj profit.

Seveda pa bo še naprej dovoljeno nabiranje gob za lastno potrebo.

(KLUB INFORMIRA)

EL Vrba zahteva disciplinski postopek

V torek, 31. avgusta, je dopoldan obiskala mladinski dom v Šentilju še posebna komisija. Kot smo poročali, je šentiljski župnik Petričič dom zaprl in še enkrat povabil vse pristojne, da si skupno ogledajo tiste prostore, v katerih naj bi bile stenice. Rezultat pregleda, navzoči so bili tudi zastopniki farnega sveta, je nedvoumen: v nobenem prostoru niso našli stenice. Na licu mesta je izjavil zastopnik podjetja, ki je razkužilo prostore, da nikdar ni videl stenice. Zastopnik podjetja Urban je rezultat preiskave potrdil tudi v razgovoru z našim listom in nam zagotovil, da nikdar ni omenil stenice, najmanj pa v pogovoru z dr. Sidinom, zdravnikom, ki šteje med iniciatorje zlonamerne akcije. Zdaj se namreč hoče zdravnik Sidin sklicevati na podjetje Agil, ki ga zastopa Urban. Podjetje Agil bo izstavilo župniku Petričiču izjavo, da v mladinskem domu nikdar niso videli stenice.

Enotna lista Vrba bo zahtevala proti odbornikom FPÖ in podžupanu Ruprechtu disciplinski postopek.

Avstrijski politiki, ko so še bili na dopustu . . .

(karikatura „profil“)

Kulturno poročilo: Slovenci dobijo premalo

Franc Wedenig in Nužej Tolmajer h kulturni politiki Koroške deželne vlade

V minulih dneh je izšlo „Kulturno poročilo“ koroške deželne vlade za leto 1981. V „kulturnem poročilu“ kulturni referat, katerega šef je Leopold Wagner, vsako leto detajlirano nakaže, kdo je dobil za svoje kulturne aktivnosti koliko denarja.

V svojem predgovoru h „kulturnemu poročilu“ pravi Wagner, da v kulturi samo to uspe, kar je zrastle iz lastnih iniciativ. Lastna iniciativa v kulturni dejavnosti — to so si koroški Slovenci že zdavnaj napisali na svoje zastave.

Prvi koroški Slovenec, ki je v „kulturnem poročilu“ imenovan kot dobitnik podpore kulturnega referata koroške deželne vlade, je mladi skladatelj Hanzi Artač. Na vprašanje, kaj mu je štipendija dala, je

Artač odgovoril: „Delovno štipendijo za glasbo imam za priznanje mojega dela. Veseli me, da mi je bila podeljena, ker mi je dala občutek, da tudi javnost opazi moje delo.“

Artačev odgovor jasno pove, da mu ne gre za denar, temveč za to, da ga je opazil tudi kulturni referat koroške deželne vlade. Z vsoto, ki jo je dobil, niti ne bi mogel preživljati srednje velike družine dva meseca. To je sploh problem kulturnih subvencij v Avstriji. Če je treba — „in Zeiten wie diesen“ (Kreisky) — kaj varčevati, potem je kultura tista, za katero je manj denarja na razpolago. In Koroška ima še posebno malo denarja za ljudi, ki ustvarjajo. Na Dunaju bi skladatelj Hanzi Artač dobil kot štipendijo pod istim naslovom skoraj trikrat toliko denarja. To je toliko, da bi srednje velika družina lahko živela skoraj pol leta.

Poslovodeči tajnik NSKS Franc Wedenig se je, ko je hotel prelistati „kulturno poročilo“, ustavil kar na prvi strani. Tu so zabeležena imena vseh tistih, ki so za leta 1980, 1981 in 1982 nominirani v sosvet za kulturo, ki mu predseduje mag. Hermann Th. Schneider in ki je razdeljen na glasbo, slovstvo, umetnost in znanost.

Wedenig: „Čudim se, da dr. Apovnik ni v sosvetu za kulturo. Deželna vlada bi morala sosvet za kulturo tako strukturirati, da ima v njem mesto tudi dr. Apovnik, ki sicer po naročilu koroške deželne vlade obdeluje prošnje slovenskih organizacij, ustanov in Slovencev sploh v kulturnih zadevah.“

V sosvet za slovstvo je razen treh Nemcev nominiran še Valentin Polanšek. Pripomba Franca Wedeniga: „S tem, da je Polanšek nominiran v sosvet za literaturo ima le ena osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev direkten dostop do sosveta za kulturo oziroma do gremija, ki soodloča o kulturnih zadevah, čeprav ni kot predsednik SPZ v sosvetu, temveč kot pisatelj. Moram pa reči, da to ni naperjeno proti Polanšku, ki ga kot kulturnika in pisatelja cenim.“ Nadalje Wedenig kritizira, „da imamo Slovenci zastopnika v sosvetu samo za literaturo“, kar ne razume, „in ne pa tudi v sosvetu za glasbo, umetnost in znanost, ko imamo vendar ravno tako ustvarjalce in znanstvenike, ki delajo na teh področjih.“ Sploh pase mu zdi, da Slovenci v tem sosvetu manjkajo, ker očitno niso predvidena mesta za naše ljudi. Ravno ob primeru Polanška se Wedenig

vpraša, na predlog koga, da je bil imenovan, ker osrednje organizacije, konkretno KKZ ali NSKS, niso bile vprašane.

Wedenig pa prizna, „da nas lahko veseli, da ta ali oni dobi večjo ali manjšo podporo. Za vsako vsoto se veselimo, ker to kulturno življenje naše narodne skupnosti le pospešuje.“ Načelno je NSKS zavzel stališče, „da bi bilo treba najti tako ureditev, ki bi Slovincem garantirala določeno vsoto s posebno postavko v proračunu dežele“, pravi poslovodeči tajnik. Doda še: „V smislu ‚Operativnega koledarja‘ osrednjih organizacij iz leta 1979 bi bilo, da bi s to vsoto Slovenci lahko avtonomno razpolagali.“

Tajnik KKZ Nužej Tolmajer udarja, „da se je podpora za kulturno dejavnost koroških Slovencev znatno povišala“, odkar je dr. Pavel Apovnik v uradu koroške deželne vlade. „To,“ misli Tolmajer, „je treba objektivno povedati. Prej je bila podpora zelo klavna. Kljub temu je predvidena vsota v primerjavi s celovskim mestnim gledališčem zelo nizka. Vsota, ki jo dobijo koroški Slovenci niti ni ena letna plača enega glavnopoklicnega igralca na mestnem gledališču v Celovcu.“

Tudi Nužej Tolmajer zahteva kot Franc Wedenig „poseben budget“ za pospeševanje kulturne dejavnosti koroških Slovencev, „kar je uradna politika vedno zavrnila.“

Tolmajer ugotavlja, da na Koroškem s kulturo ravnajo mačehovsko. To se vidi tudi na občinski ravni, ker tudi občine ne podpirajo v zadostni meri društev. „Gotovo vpliva ravnanje deželne politike na občinsko,“ trdi Tolmajer, ki ne razume, da deželna vlada do danes ni imela „posluha“ za slovensko glasbeno šolo in da gradnja novega Doma v Tinjah ni podprla niti s šilingom. Na isti način je ravnala tudi z mladinskim centrom na Rebrci.

Koroški Slovenci so pa statistiki „kulturnega poročila“ dobili v letu 1981 podpore v znesku približno 470.000 šilingov.

V primerjavo: kulturna revija koroške deželne vlade „Die Brücke“ je dobila šil. 599.996. — in mestno gledališče v Celovcu skoraj 42 milijonov šilingov. Brez demagoške poze je Nužej Tolmajer rekel, da je to, kar dobijo Slovenci, premalo. Rekel je tudi: „Da smo (koroški Slovenci) kulturni in da živi kulturna zavest med ljudmi, je vidno ob primerih kulturnih prireditvev, ki se vršijo teden za tednom.“

Od 5. do 11. septembra bo v Svečah drugi (mednarodni) slikarski teden

Sodelovala je vsa vas

Pogovarjali smo se z dr. Jankom Zerzerjem

Naš tednik: Kdo je pobudnik Slikarskega tedna?

Janko Zerzer: V pogovoru s slikarjem Omanom in inž. Katnikom lani vigredi se je porodila ideja.

Naš tednik: Ste imeli kaj težav, ko ste vabili umetnike?

Janko Zerzer: Z umetniki je vedno težko, ker nekateri ne hodijo na kolonije, drugi nimajo časa, ne pišejo radi in včasih ne veš, kje naj bi koga iskal. To so bolj potujoči ljudje. Lansko leto se je Valentin Oman zelo angažiral in je nam le uspelo, dobiti tistih 6 udeležencev, iz vsake pokrajine po dva.

Naš tednik: Sveče so skoraj že umetniški center, saj ima na vasi prof. Gorše svoj atelje in je tudi vrt znamenitih Korošcev. Je vam to pomagalo?

Janko Zerzer: Dejal bi, da je to bil sploh glavni vzrok, zakaj smo to napravili v Svečah, ker smo tu imeli že nekakšen center. Od leta 1972 je prof. Gorše stalno prihajal v Sveče, leta 1973 se je tu stalno naselil. Pri Vrbniku ima svoj atelje in svojo stalno galerijo. Poleg kiparja Goršeta je že več let prihajal slikar Stanko Ropotec v Sveče. Naselil se je v župnišču, na starem farovškem skednju pa si je napravil preprost atelje in je bil vsako leto po več mesecev v Svečah. Lahko rečem, da na Koroškem zlahka ni vasi, ki bi mogla na tem področju nuditi toliko in tako zgoščeno aktivnost.

Naš tednik: Kaj pa pravzaprav pritegne umetnike? Vaška idila, vaščani, dobri ustvarjalni pogoji?

Janko Zerzer: Verjetno je več dejavnikov, ki se ujemajo in ki nudijo umetniku dobre pogoje. Prvič je pokrajina, vas, saj vaške idile ni več in pa vaški mir. Vaščani so zelo prijazni, kar umetniki vedno spet poudarjajo. Sploh pa je narava pri nas za umetnika, ki jo gleda s svojimi očmi, zelo privlačna.

Naš tednik: Kakšno vlogo je dosedaj igrala in prevzela Kočna?

Janko Zerzer: Pri organiziranju je društvo najvažnejši dejavnik. Ko smo imeli že konkretne predstave o tednu, se je Kočna intenzivno vključila v priprave in je poskrbela za potrebna sredstva. Poskrbela je tudi za okvirni program in uspešen potek slikarskega tedna.

Od 5. do 11. septembra bo v Svečah 2. (mednarodni) slikarski teden. Lanski, prvi je naletel na tako dobra tla, da so bili organizatorji in sodelujoči več kot presenečeni. Prav zanimiva pa je sličnost med dvema različnima umetniškima vejama: sveški slikarski teden in obirsko mednarodno srečanje manjšinskih pisateljev prirejata dve slovenski društvi, obe prireditvi sta v vaseh. Janko Zerzer, predsednik SPD „Kočna“, ki smo ga prosili za razgovor o slikarskem tednu, je dejal k temu, da so prav prizadevanja krajevnih, vaških društev za zблиžanje med sosednimi pokrajinami velikega pomena: taka in podobna medregionalna srečanja zapustijo po njegovem prav v regionalnem merilu globoke posledice

Naš tednik: So vaši člani takoj podprli idejo slikarskega tedna in kako vaščani ter širša okolica oz. občina gledajo na slikarski teden?

Janko Zerzer: Odbor Kočne se je razmeroma hitro ogrel za teden. Kočna je podpirala teden, domačini pa so pripravili pravo presenečenje. Ne vem, ali iz radovednosti ali iz drugih razlogov, ampak cela vas je živela z umetniki in si takoj osvojila slikarski teden. Prihajali so v šolo, kjer smo imeli provizorični atelje in so skušali delati jedkanice. Sodelovali so, kar je eden od glavnih namenov tedna. Ne samo gledati in uživati, ampak motivirati ljudi k sodelovanju, da se vadijo — lani z jedkanico, letos pa v lesorezu in linorezu. Društvo da na

razpolago material in orodje. Vsak dan se bo eden od umetnikov posvetil ljudem, jim pokazal, kako je treba rezljati in napraviti odtis.

Naš tednik: Kako so javne ustanove podprle slikarski teden?

Janko Zerzer: Občina ga je podprla po svojih močeh, predvsem pa ga je podprla po prizadevanju vladnega svetnika dr. Pavla Apovnika deželna vlada in omogočila njegovo izvedbo.

Naš tednik: Kako je vam pomagala Krščanska kulturna zveza?

Janko Zerzer: KKZ je nudila predvsem organizatorično pomoč. Finančno pa skušamo postati čim bolj neodvisni. Veseli smo, če nam katera od osrednjih organizacij odkupi kako sliko, ker tako skušamo pokriti stroške.

Naš tednik: Kako so reagirala javna občila in ali so teden obiskali tudi drugi koroški umetniki?

Janko Zerzer: Javna občila so zelo dobro reagirala, koroški umetniki pa so zelo številno prišli v Sveče. Saj so obiskali tudi svoje prijatelje. Letos bo večina umetnikov novih, samo Hans Staudacher je navezal v Svečah tako prijateljske stike in je bil lani za kolonijo tako dragocen, da bo letos spet prišel. Koroškega slovenskega slikarja Jožeta Boschitza smo povabili, rad bi prišel, a je na žalost moral nastopiti službo na dunajski šoli in je moral odpovedati.

Naš tednik: Želimo dober in uspešen potek tedna in se zahvaljujem za pogovor.

Franc Wakounig

Pismo iz uredništva

Draga bralka, dragi bralec!

Že dolgo se nismo več oglasili s posebnim pismom iz našega uredništva. Skrajni čas, da to zamudo nadoknadimo.

Kot ste gotovo v zadnjih dveh številkih NT opazili, smo stran 6, predvsem pa sedmo nekoliko spremenili. Tako npr. objavljamo televizijski spored v drugi obliki in upam, v malo bolj privlačni. Stara oblika je številnim bralcem in tudi nam v uredništvu šla lepo na živce, vrhu tega pa nam je jemala prostor, kjer bi lahko objavljali druge, zanimive prispevke.

Isto velja za roman „Deseti brat“, prvi slovenski roman, ki je gotovo znamenito literarno delo. Le za nadaljevanko v Našem tedniku je predolg. Na to so nas predvsem tudi opozorili mnogi bralci. Zato smo se odločili, da prekinemo z „Desetim bratom“. Hkrati smo sklenili, v bodoče objavljati krajše literarne prispevke. Na primer „Tekoče račune“ Pavleta Zidarja, odličnega slovenskega pisatelja, a na žalost premalo znane pri nas na Koroškem. Čeprav je Pavle Zidar tesno povezan s Koroško oz. z življenjem koroških Slovencev.

No, v soboto, nedeljo in ponedeljek je spet naš slavni pliberški jormak. Pravijo, da je to največji ljudski praznik Podjune, če ne cele južne Koroške. Veselja in prijetnih ur na jormaku gotovo ne bo primanjkovalo. Ob priliki tega velikega domačega praznika smo se odločili, da priobčimo posebno prilogo „Pliberški jormak“. Pravijo, da je to smo številko NT s prilogo na vsako gospodinjstvo občine Pliberk. Prepričani pa smo, da bodo radi prebirali to številko našega lista ne samo v pliberških krajih, temveč tudi vsi ostali zvesti bralci Našega tednika!

Lepo Vas pozdravlja

Janko Kulmesch

PS.: Pred kratkim se nam je pripetila „huda“ pomota: ko so na Djekšah odkrili spomenik žrtvam nacizma, smo pisali, da je občinski odbornik EMU, mag. F. Warasch govoril in izjavil „džeške občine“. V resnici pa je bil Warasch edini džeški občinski odbornik, ki se je dosledno zavezal za to, da bi tudi občina izkazala odkrito spoštovanje do mačim nacističnim žrtvam.

Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš

Provincijalka sestra Regina Tolmajer:

„Lani smo imeli v naši strokovni šoli za ženske poklice v Št. Rupertu pri Velikovcu 22 deklet. Letos se jih doslej še sicer ni prijavilo toliko, kljub temu pa upamo, da se bo še katera odločila za našo šolo. Letos smo med počitnicami preuredili našo kuhinjo, tako da bodo imela dekleta najboljše pogoje. Vsa dekleta, ki se bodo odločila za obisk naše strokovne šole, se bodo pri nas lahko počutila kot doma. Ker je število učenk razmeroma majhno, vlada domače, družinsko vzdušje.

Namen šole je posredovati

učenkam primerno strokovno znanje, ki ga potrebujejo pri svojem delu kot gospodinje, kot vzgojiteljice, in jih seznaniti s poslanstvom matere v družini ter dekleta vzgajati k samostojnosti.“

Rozina Katz, učiteljica na glavni šoli v Pliberku:

„Več jezikov znaš, več veljaš. Otrok, ki mora in lahko misli v dveh jezikih istočasno, je tudi bolj inteligenten. Znanje jezika pa istočasno pomeni, da ima človek dostop tudi v kulturo drugega naroda. Pri nas je to še posebno važnega pomena,

saj živita na istem naselitvenem prostoru dva naroda. Z znanjem slovenščine in nemščine lahko neposredno uživaš dve kulturi. Osebnostno mnenja, da je za naše otroke važnejše učenje in znanje slovenščine kot npr. angleščine. Vrhu tega se otrok igraje lahko hkrati nauči več jezikov. Znanje slovenščine pa ni važno le za otroke slovenskih staršev, marveč tudi za otroke, ki so jih starši doma vzgojili v nemškem jeziku. Iz lastnih izkušenj lahko trdim, da se tudi ti otroci zelo hitro navadijo na dvojezičen pouk. Tudi s temi otroki imam najboljše izkušnje. Zato svetujem vsem staršem,

da svojim otrokom omogočijo boljše izobrazbo; prepričana sem, da jim bodo otroci za to hvaležni.“

Marija Mešnik je učiteljica na ljuski šoli na Zilski Bistrici. Kot učiteljica zagovarjam dvojezično vzgojo in izobrazbo. Tako je rekla: Še vedno velja stari pregovor, da več veljaš, če več jezikov znaš. Kot učiteljica sem spoznala, da noben učenec ni bil slabši v nemščini, če se je učil tudi slovenščine, torej bil prijavljen k dvojezičnemu pouku. Otroku je in bo učenje jezika samo v prid, kajti to mu širi obzorje. Znanje jezikov še nikomur ni škodovalo. Mnenja sem, da bi se otroci pri nas lahko brez težav učili vseh treh jezikov, ki so sedaj pripuščeni v ljudski šoli, to so slovenščina, angleščina in nemščina.

Povprašali smo učitelje, kaj menijo o dvojezičnem pouku. Prav tako smo naprosili tudi sestro Regino Tolmajer, da nam je povedala nekaj besed o strokovni šoli za ženske poklice v Št. Rupertu pri Velikovcu. Tudi tu je vzgoja dvojezična. Dragi starši, poslušajte in vzemite nasvete učiteljev in vzgojiteljev Vaših otrok resno in prijavite Vašega otroka k dvojezičnemu pouku. Dragi starši, omogočite tudi Vi vašemu otroku, da se nauči obeh deželnih jezikov. Otrok Vam bo hvaležen.

„Upam, da bo tudi drugo leto tako“

Bili smo na Kališu

»Zakaj si ne bi tudi mi privoščili nekaj dni počitnic na Kališu, ko tja prihajajo otroci iz različnih delov Avstrije«, so si mislili Selani in se odločili, da to tudi izpeljejo. 36 otrok med 7. in 15. letom starosti se je zbralo v četrtek, 26. avgusta na Kališnikovem dvorišču, kjer sta jih pozdravila čudovito vreme in dobra volja sovrstnikov.

To je ostalo tudi še drugi dan, tako da so se lahko zaposlili in razvedrili v prosti naravi. Najbolj so jim seveda ugajale tekme v skupinah, kjer so se lahko poizkusili med seboj. Za zmagovalce so bile pripravljene preproste, a fletne nagrade. Na programu je bilo tudi petje, pohod na Sedlce, ogled slovenskega filma „Sreča na vrvi“. Drugi dan so otroci sami pripravili kres, ki so ga zvečer prižgali.

Kar težko jim je bilo pri srcu, ko je napočil tretji in s tem zadnji dan. Za sv. mašo, ki jo je daroval domačin Stanko Olip skupaj z otroki in njihovimi starši, so otroci pripravili pesmi, prošnje in druge primerne tekste. Hkrati je bil to zaključek počitniških dni, ki so se vsem zdeli kar prekratki. Voditeljici Zalka Olip in Angela Oraže sta morali svojim varovancem obljubiti, da se drugo leto srečajo najmanj za teden dni.

Za to, da otroci v teh dneh niso bili lačni, so skrbele pridne kuharice Pečca in Vida Roblek ter Beti Conrad.

Christina Čertov, 13 let: Odločila sem se, da bi preživela tri dni na Kališu in ni mi žal. Lepo je bilo in srečna sem, da sem preživela nekaj dni s prijatelji.

Cornelia Roblek, 13 let: Letos smo se prvič srečali na Kališu. Vsako jutro smo komaj čakali, da sta nas voditeljici poklicali. Hitro smo pojedli in pohiteli na travnik. Zdelo se mi je lepo in upam, da bo drugo leto tudi tako.

Herman Oraže, 10 let: Otroci smo se zbrali na Kališu, da bi tam preživeli nekaj počitniških dni. Bilo je res vse, kar si želi otroško srce:

Vabimo Vas, da se na poti skozi Slovenijo mimo Trojan oglasite v prijetnem gostišču „MAČEK“, v vasi Šentgotard. Strežemo vsak dan od 7. ure do 23. ure z domačimi in tujimi specialitetami, ter z dobro kapljico. Možna je tudi prenočitev za manjše ali večje skupine. Cena dnevnega penziona je 400.— din. V bližini so Medijske toplice v Izlakah, kjer se lahko kopate v termalnem bazenu. V petek in soboto pa je odprt Disko od 21. do 3. ure zjutraj.

Maček Stane
Šentgotard 15 A
61222 Trojanje

igranje, petje in mnogo dobre volje. Počitniške dni smo zaključili s sv. mašo in se vračali polni veselja vsak na svoj dom.

Magda Dovjak, 13 let: Meni je bilo všeč, da smo drug drugega bolje spoznali in v vsakem našli tudi kaj dobrega. Tudi to mi je bilo všeč, da smo čas dobro izkoristili z igrami, petjem in plesom.

Pavel Čertov, 14 let: Jaz osebno sem bil zelo zadovoljen. Predvsem so mi ugajale igre, ki smo jih dela-

li v posameznih skupinah. Zelo zadovoljen sem bil tudi z jedjo. Bolje bi bilo, če bi na Kališu ostali cel teden, da bi se bolje spoznali med seboj.

Petra (10) in Martin (8) Olip: V četrtek smo se zbrali na Kališu. Najbolj nama je ugajal kres, katerega smo nabrali sami in ga prižgali v petek zvečer. V soboto po sv. maši smo odšli domov. Bilo je zelo lušno.

ORGELBAU

Walter Ottitsch

Delavnica: 9072 Bilčovs — Podgrad 7 — tel.: (0 42 28) 27 39

Umetniška in strokovna izdelava novih cerkvenih orgel vsake velikosti

Restavriranje — predelava — uglaševanje — čiščenje — mehovi za orgle

Popravila harmonijev in uglaševanje

GOST V NAŠEM TEDNIKU

Martin Bolha:

Na Komlju je en fant, odličen muzikant

Vsa Podjuna ga domala pozna, luštnega in zmeraj nasmejanega vižarja, Martina Bolha, pd. Brnika na Komlju pri Pliberku. S štirinajstimi leti je prvič pihnil v klarinet in od tega časa naprej »bandra«, če mu čas le dopušča, po Podjuni in s svojimi vižami razveseljuje in zabava ljudi ob raznih prilikah. Danes kot vesten kmet nima več toliko časa, toda če le more, pobaše svoje instrumente in se napoti v dolino. Vsako prosto minuto pa uporabi za vaje in se nauči novih viž. Večkrat je nastopal že pred manjšim krogom poslušalcev, na srečanju koroških vižarjev pa se je predstavil poslušalcem od blizu in daleč.

Naš tednik: Kdaj ste se navdušili za muziko, oz. kdaj ste začeli z igranjem?

M. Bolha: Ko sem bil star 14 let, sem začel igrati na klarinet. Pozimi, ko je bilo več časa, sem vsak teden hodil s Komlja k Srečencu v Dvor, kjer sem se naučil igrati na prvi instrument — klarinet. Ker mi je bil en sam

instrument premalo, sem vzel v roke še harmoniko in sem se učil kar sam, brez vsakršnih not.

Naš tednik: Zanimivo je, da ste radi in še vedno radi hodite po vaseh in ljudi razveseljujete z vašimi vižami?

M. Bolha: Prvič sem igral nekim policajem, ki so prišli po-

me na naš dom. Bil sem tedaj še tako majhen, da je bil klarinet večji od mene. Po tem prvem nastopu sem vedno pogosteje igral na zabavah v bližnjih gostilnah. Polagoma sem postal znan in vedno več „nastopov“ sem imel. Hodil sem s svojimi instrumenti daleč naokoli. Včasih sem celo več tednov hodil po Podjuni, ne da bi vmes šel domov. Igral sem na veselicah, ohceti in ob drugih prireditvah in prilikah.

Naš tednik: Danes imate kmetijo. Dela imate veliko. Si še lahko vzamete čas za vaše „turneje“?

M. Bolha: Tudi danes še prav rad grem v dolino in zabavam s svojimi vižami. Toda delo na kmetiji mi ne dopušča več toliko časa, kot sem ga imel nekaj. Če pa le morem, zdrknem med ljudi. Vrhu tega pa se je spremenil tudi čas. Danes igrajo na zabavah moderni ansambli, prav tako na ohceti in drugod. Vižarji danes nismo več tako priljubljeni, kot smo bili nekaj. Kljub temu pa še naprej pridno vadim in se učim novih viž, s katerimi potem razveseljujem tiste, ki še vedno ljubijo in radi slišijo pristno domačo pesem.

Naš tednik: Lepa hvala za pogovor in obilo uspeha na vaših „turnejah“.

Silvo Kumer

»Ne verjamem, da je Telič kriv teh zločinov«

Že v zadnji številki smo pisali o Vinku Teliču, ki sedi v Ljubljani na zatožni klopi, ker je med vojno kot pripadnik domobrancev baje ubijal, moril ter mučil 9 pripadnikov OF. Pisali smo, da se obtožnica v bistvu sklicuje na približno 200 prič, ki niso neposredno videli Teliča, ko naj bi storil ta zločinska dejanja, da te priče Teliča niti ne poznajo ter da so o teh grozdejskih slišale od drugih „na vasi“. Od koga naj bi to slišale, niso mogle povedati.

Pri obravnavi pa smo slišali tudi pričo, ki je baje na lastne oči videla, kako je Telič skupaj s Kukcem, voditeljem „Črne roke“, „mrcvaril Hlace-Janeza-Urbana s kopiti orožja po glavi in sicer do smrti“ (obtožnica). Ta priča se imenuje Ciril Remžgar in je, tako obtožnica, kot domobranec opravljal administrativna dela, kar pa je bilo zanj dovolj, da je lahko precej videl in slišal. Kmalu je dobil zvezo in pošiljal poročila partizanom.“ Po vojni (1946) je bila v Ljubljani sodna obravnava samo proti Kukcu (ob-

sodili so ga na smrt), vendar Remžgarja, ki pravi, da je ta zločin videl, niso vabili za pričo. Na vprašanje sodnika dr. Zakojnska in Teličevega odvetnika, dr. Košoroga, zakaj ni bil vabljen, je C. Remžgar odgovoril: „Kaj veš? Morda zato, ker so se bali, da bi jaz to stvar sam uredil pred koncem obravnave. Remžgar tudi ni naznanil Teliča, čeprav bi imel to možnost že takoj po vojni. Na vprašanje, zakaj tega ni storil, je odgovoril: „Nisem storil tega zato, ker sem vedel, da bo obdolženec nekoč prišel v Jugoslavijo. Mislim sem, v tem primeru z njim kar sam poravnati.“

„Ne morem si predstavljati, da je Vinko Telič storil te zločine.“ To nam je povedal Jožej Kušej, doma v Šmihelu, ki pozna Vinka Teliča odkar je prišel na Koroško. Povprašali smo namreč nekaj ljudi iz Šmihela in okolice, ki morajo Teliča poznati: saj je Telič z njimi prepeval, sodeloval v domačem društvu ter bil njihov dober sosed. Vsi so istega prepričanja kot Jožej Kušej.

Med njimi tudi Valentina Kušej in Mihej Sadjak, dolgoletni dirigent šmihelskega cerkvenega ter prosvetnega zbora „Gorotan“. „Bil je zavzet kulturni delavec. Zastoj je naredil naš društveni oder kot je sploh povsod rad šel na roke sosedom in drugim domačinom. Z našim zborom je tudi večkrat gostoval v Sloveniji. Rad je šel v Slovenijo, kjer se je zares domače poču-

NAŠ TEDNIK — Lastnik (založnik) in izdajatelj: društvo „Narodni svet koroških Slovencev“.

Uredništvo: Jože Wakounig (glavni urednik), urednika: Janko Kulmesch in Franc Wakounig; Viktringer Ring 26, 9020 Celovec.

Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec. **NAŠ TEDNIK** izhaja vsak četrtek, naroča se na naslov: „Naš tednik“, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec. Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave: 0 42 22/51 25 28. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22 30 23.

til, kar je sam večkrat poudaril. Tako tudi ne verjamem, da je zadušil Slovence, kot mu očita obtožnica — tako Mihej Sadjak, ki je še dodal: „Ne razumem tega procesa, ko se na drugi strani sonči na jugoslovanskih obalah precej takih, ki so bili resnični vojni zločinci.“ In Valentina Kušej: „Nikoli se ni negativno izrazil o Jugoslaviji. Nasprotno: na pevskih vajah je večkrat rekel, da lahko mirne vesti gre v Jugoslavijo, ker nikomur ni storil kaj hudega. To mu tudi verjamem. Kajti, če bi res imel koga na vesti, bi se gotovo ne upal obiskati domačega kraja.“

Da je bil Vinko Telič dober sosed in pošten narodnjak, to so potrdili tudi sosedje. Npr. J. Gojer, ki je hkrati poudaril, da je Vinko Telič mdr. tudi sodeloval pri Hartmanovem pevskem zboru. Sploh se je, takoj ko je prišel na Koroško, rade volje vključil v slovensko prosvetno delo. Jožej Kušej, ki je bil, kot rečeno, vsa leta njegovega bivanja na Koroškem z njim dobro povezan: „Že po vojni se je družil z nami, ne z belogardisti, čeprav so ga nekateri hoteli pridobiti zase. Ni udrihal po Jugoslaviji, bil je mnenja, da se je Slovenija dobro razvila.“

To so nam torej povedali Teličevi znanci, sosedje, ljudje, ki poznajo obtoženca dobro in ki so ga osebno slišali in videli, kako je govoril, predvsem pa, kako je delal za slovensko kulturo. In ki ne morejo verjeti, da bi Vinko Telič obiskal svoj domači kraj, če bi bil med vojno veliki krvolok.

O nadaljnjem poteku procesa v naslednji številki NT.

Janko Kulmesch

Obiščite galerijo Wernerja Berga

Vodstvo Werner Bergove galerije sporoča, da je galerija v Pliberku od četrta, 20. 5. 1982 do 31. 10. 1982 spet vsak dan od 10.00 do 12.00 in od 16.00 do 18.00 ure odprta.

Obisk galerije je po dogovoru možen tudi izven navedenega časa.

Tudi letos je razstavljenih večje število slik, katerih še nikjer niso pokazali. V posebnem prostoru je nameščena cela vrsta fotografij iz umetnikovega življenja.

z naravo zraščeneh, tihih, preprostih ljudi.

Pri filmu, ki so ga skoraj docela posneli v okolici Košute in Železne Kaple, so sodelovali tudi naši slovenski rojaki: (Andrej Haderlap, Emil Piskernik, Valentin Polanšek, Karolina Blajs, Anica Wutte, Franci Sadošek, Helga Dobeitz, Marija Blajs, Franci Lipuš, Felix Hribar in Lado Hajnžič.) Prosila sem Francija Sadoška in Karolino Blajs, da nam povesta nekaj o svojih vtisih pri delu.

Franci Sadošek: „V filmu igram županovega sina. K filmu pa sem prišel že pred 4 leti, ko so pravkar v Železni Kapli posneli film „Vas ob meji“. Pri delu sem spoznal producenta Sigija Borutta. Razvilo se je

prijateljstvo. Povabil sem ga na našo predstavo „Mladost pred sodiščem“. Bil je zelo navdušen in presenečen. Ni mogel verjeti, da so mladi ljudje dve uri tako koncentrirani in z veliko resnostjo pri delu. Obljubil nam je, da bo mogoče sodelovati pri filmu „Kalkstein“.

Karolina Blajs: „Kakor Franci, sem tudi jaz delovala pri naši igri. Pot do tega filma je torej ista, igram pa kar dve vloži: ženo vaškega zdravnika in bogato kmetico. Vsekakor se počutim dobro, mislim pa, da raje igram na odru pred publiko. Pri filmu lahko sceno 10-krat prekineš in jo znova ponoviš. Na odru tega seveda ni mogoče. Predvsem me tukaj pri filmu zanima pogled za profesionalne kulise.“

Veronika Sommeregger

V občini Železna Kapla že nekaj dni snemajo film „Kalkstein“. Sodeluje zelo veliko domačinov. Na sliki od leve na desno: Emil Piskernik, Mihi Kuhar, znani filmski igralec Josef MEINRAD, Lado Hajnžič in Andrej Haderlap.

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

Petek, 3. septembra:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Dr. A. Feinig: Drava, povej... — Pozabimo skrbi.

Sobota, 4. septembra:

09.00—09.55 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 5. septembra:

07.05—07.35 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

Ponedeljek, 6. sept.:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Zbori pojo.

Torek, 7. septembra:

09.30—10.00 Pisani svet.
14.10—15.00 Koroški obzornik — Minute z... — Zanimalo vas bo.

Sreda, 8. septembra:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Da jih ne pozabimo — Za starejše letnike.

Četrtek, 9. septembra:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Čas za popevko — Literarna oddaja.

Sem že nehala, je rekla ta, ki je rada govorila zoprne reči.

Saj res, kaj jo straši! se je oglasila ona druga. Vsem nam je že hudo zadosti, zdaj me bo pa še ta z mojim otrokom sčuegetala pod nosom! Moj otrok je moj otrok, kaj te briga! Reči mi, da sem tisto... je pa nemoralno, da veste! Če se vi počutite to, je to vaša stvar.

Nehajmo, ženske, nehajmo! se je privzdignil še en glas.

Zorica je molčala in jokala. V sebi in v plasteh, kjer je duša.

Tudi naslednjega dne ji ni bilo nič boljše. In prav tako ne tretji in ne četrti dan. Imela je tudi precej povišano temperaturo. Pa ne zaradi slabo opravljenega posega, marveč zaradi osebne prizadetosti.

Šele čez teden dni se je pomirila z vsem, kar se ji je zgodilo.

Le počasi se je uskladila z najhujšo besedo, ki jo je prebrala sem pa tja na straneh časopisa, kjer so obravnavali kriminal.

(Dalje prihodnjič)

1 AVSTRIJA

PETEK, 3. septembra 1982: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Angleščina — 10.30 Ljubezenska poštevanka — 12.00 Avstrija 2 — 13.00 Poročila — 15.00 Heinrich, dobri kralj — 15.50 Borba za prevoz — 16.40 Roke kvišku, mojster pride — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Krompir — 17.30 Matt in Jenny — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Pan-optikum — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kriminal XY — 21.20 Jolly Joker — 22.10 Šport — 22.20 Nočni študio — 23.20 Kriminal XY — 23.30 Poročila.

SOBOTA, 4. septembra: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.20 Latinščina — 9.35 Francoščina — 10.50 Ruščina — 10.35 Beethoven — 11.25 Arheologija sv. pisma — 11.55 Nočni študij — 13.00 Poročila — 15.30 Revni študent — 17.00 Šport ABC — 17.30 Fliper — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 22.25 Klimbim — 23.10 Poročila.

NEDELJA, 5. septembra: 11.00 Ura tiska — 12.00 Izobrazba — 14.50 Kottan preiskuje — 16.25 Ena, dva ali tri — 17.10 Nils Holgerson — 17.35 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Haydn — 22.05 Oskar Werner — 22.50 Šport — 23.45 Poročila.

PONEDELJEK, 6. septembra: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Pogled in lonček — 10.00 Raziskava branja — 10.30 Metaluna 4 ne odgovori — 11.55 Jean in Pierre Troigros kuhata — 12.55 Pestra klasika — 13.00 Poročila — 15.00 Heinrich, dobri kralj — 15.50 Borba za prevoz — 16.40 Roke kvišku, mojster pride — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Nekoč je bil človek — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Sedmi kontinent — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport ob ponedeljkih — 21.00 Kje sem — 21.05 Kaz in ostali — 21.50 Večerni šport — 22.50 Poročila.

Zanimiva biografija o „Dobrem kralju Heinrichu“, ki jo je napisal Heinrich Mann (3. 9., ob 15. uri v FS)

TOREK, 7. septembra: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Angleščina — 10.00 Werner Berg — 10.30 Revni študent — 12.00 Sova — 12.15 Šport — 13.00 Poročila — 15.00 Heinrich, dobri kralj — 15.50 Shirley Mc Laine — 16.00 Z rilcem in kleščem — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Tudi hec mora biti — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Nečak iz Amerike — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Človek — 21.45 Šport — 23.00 Poročila.

SREDA, 8. septembra: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi hec mora biti — 9.35 Francoščina — 10.05 To je London — 10.35 Judy Garland — 12.10 Oče in sin — 12.15 Teleobjektiv — 13.00 Poročila — 15.00 Heinrich, dobri kralj — 15.50 Stalinovo zlato — 16.35 Popej — 17.00 Adolar — 17.30 Pinokijo — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Policijski inšpektor 1 — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Podjetje Petticoat — 21.50 Šport — 22.50 Poročila.

TV

ČETRTEK, 9. septembra: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Zemlja in ljudje — 10.00 Zgodovinski viri — 10.30 Podjetje Petticoat — 12.05 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 15.00 Heinrich, dobri kralj — 15.50 Slaba coprnija — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Pet prijatelj — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Skag — 21.05 Določeni poradiž — 21.50 Šport — 23.20 Poročila.

2 AVSTRIJA

PETEK, 3. septembra: 17.30 Izobrazba — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Velike reke — 21.00 Očarljiva raziskavanja — 21.20 Politika ob petkih — 22.20 Metaluna 4 Ne odgovarja — 23.45 Poročila.

SOBOTA, 4. septembra: 16.00 Ura koncerta — 17.00 Dvakrat sedem — 17.25 Športni popoldan — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Slučaj za ljudskega odvetnika — 20.15 Herman in Doroteja od Goetheja — 22.15 Vprašanja kristjana — 22.20 Lisice se pariyo — 23.50 Sto mojstrov in — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 5. septembra: 17.00 Velike reke — 17.45 Naj vlada mir na svetu — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Judy Garland — 22.45 Soap — 23.10 Sto mojstrov in — 23.20 Poročila.

PONEDELJEK, 6. septembra: 18.00 Znanje danes — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Deske, ki pomenijo svet — 21.00 Kje sem — 21.05 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Schilten — 23.50 Poročila.

TOREK, 7. septembra: 17.45 Ogenj in luč — 18.00 Orientacija — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Rdeče belo rdeči kviz — 21.03 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SOBOTA, 4. septembra: 15.35 Poročila — 15.40 Naš kraj: Šentgotard — 15.55 Nogomet: Željezničar: Sloboda — 15.45 Drugačna — 19.05 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.30 TVD — 20.00 Gable in Lombard — 21.55 Zrcalo tedna — 22.10 Človekova glasba: Na razpotju — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 5. septembra: 9.35 Poročila — 9.40 Živ žav — 10.30 Osmo ofenziva — 11.25 TV kažipot — 11.45 Domači ansambli — 12.15 Kmetijska oddaja — 13.15 Poročila — 15.30 Poročila — 15.35 Visok pritisk — 16.20 Koprivna med nebom in zemljo — 17.00 Športna poročila — 17.15 Pasatni vetrovi — 18.45 Opera narave: Pot k morju — 19.23 TV in radio nocoj — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 20.00 Kljubovalna delta — 20.55 Športni pregled — 21.25 Človek brez meja — 21.55 Poročila.

PONEDELJEK, 6. septembra: 16.55 Poročila — 17.00 Dediščina za prihodnost — 18.00 Makedonski muzeji — 18.30 Obzornik — 18.45 Zdravo, mladi — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 20.00 Nasvidenje čez pet let — 20.55 Kulturne diagonale — 21.40 V znamenju.

TOREK, 7. septembra: 17.10 Poročila — 17.15 Mali pingvin — 17.30 Jugoslovanski narodi v pesmi in plesu — 18.00 Pisani svet — 18.30 Obzornik — 18.45 Obramba in samozadržita — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 20.00 Aktualno — 20.45 Jean Christophe — 21.40 V znamenju.

SREDA, 8. septembra: 17.40 Poročila — 17.45 Ciciban, dober dan — 18.00 Gusarji kapitana Gancha — 18.30 Obzornik — 18.45 Delovanje glasbene mladine Slovenije — 19.24 TV in radio — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 20.00 Igre brez meja — 21.30 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.35 Jazz na ekranu — 22.05 V znamenju.

ČETRTEK, 9. septembra: 17.10 Poročila — 17.15 Vrček se razbije — 17.30 Zapisi za mlade — 18.00 Mozaik kratkega filma — 18.30 Obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 20.00 Film tedna: Rocco in njegovi bratje — 22.50 V znamenju.

2 LJUBLJANA

PETEK, 3. septembra: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Mali svet — 18.15 Mladinski ekran — 18.45 Glasba, čas, ljudje — 19.30 TVD — 20.00 Moj svet glasbe — 20.50 Zagrebška panorama — 21.05 Povečava — 21.55 Nočni kino: Marasad.

SOBOTA, 4. septembra: 16.45 Posnetek predstave s festivala otroka v Šibeniku — 17.45 Kapelski kresovi — 19.00 Praznični dnevi slovenske folklore — 19.30 TVD — 20.00 Koncert zabavne glasbe — 20.35 Poezija — 21.10 Poročila — 21.15 Feljton — 21.55 Športna sobota — 22.15 Svet okoli nas.

NEDELJA, 5. septembra: 16.45 Narodna glasba — 17.15 Doba swinga — 18.55 Kremenčkovi — 19.30 TVD — 20.00 Čas jazza — 20.45 Poročila — 20.55 Alpska saga.

PONEDELJEK, 6. septembra: 17.40 TVD v madžarščini — 18.00 TVD — 18.15 Pet petelinčkov — 18.30 Pravljičica — 18.45 Glasbena oddaja — 19.00 Športni grafikon — 19.30 TVD — 20.00 Po potech spoznanj — 20.55 Poročila — 21.05 Večer z Ditko Haberl.

TOREK, 7. septembra: 15.05 EP v atletiki — 19.30 TVD — 20.00 Narodna glasba — 20.45 Spomeniki revolucije — 21.35 Poročila — 21.40 Dokumentarni filmi nevrščeni.

SREDA, 8. septembra: 14.45 EP v atletiki — 19.10 Premor — 19.30 TVD — 20.00 Predstava z bitefa — 21.20 Poročila — 21.25 Srečanja.

ČETRTEK, 9. septembra: 14.55 EP v atletiki — 19.05 Premor — 19.30 TVD — 20.00 Teleskopija — 21.00 Po izbiri.

Vsako leto je dvojezična občina Pliberk v prvih dneh septembra veliko središče in zbirališče Koroške. Tedaj, ko se odpro vrata za najstarejše ljudsko slavje spodnje Koroške — vrata na pliberški jormak. Vsi — zlasti trgovci upajo na ugodno vreme in da bi na jormak prišlo čim več kupcev.

Letos mestna občina Pliberk vabi na 589. pliberški sejem na travniku. Leta 1393 je občina Pliberk dobila pravico, da vsako leto prireja sejem. Dočim je pred leti služil predvsem kmetom, ki so prodajali in kupovali živino, je danes pliberški sejem razstavišče najsodobnejših kmetijskih in drugih strojev, trgovci ponujajo in prodajajo najsodobnejšo robo. Seveda pa je tudi mnogo takih ljudi — zlasti mladine, ki jih privabi sejem predvsem zaradi velikega zabavišča. Stari leseni vrtiljak je že zdavnaj zamenjalo „veliko železno kolo“.

Kar se je ohranilo še do danes, je kegljišče, ki je še danes tako priljubljeno, kot je bilo priljubljeno nekdanj. Le cene so se spremenile, toda v navadi je že, da obiskovalci, predvsem tisti, ki so v neposredni bližini Pliberka, že mesece pred jormakom štedijo denar, „saj je jormak le enkrat v letu in tedaj ni treba šparati“.

Tudi če je vreme slabo, če dežuje in se spremeni travnik v blatno jezero — kdor si zna pomagati si obuje škornje. Gotovo pa ob slabem vremenu ni vesel ne trgovec, ne kupec. Zato si vsi skupaj želijo za ljudsko slavje „Petrov žegen“.

Medtem ko je pliberški sejem pred leti vabil in privabil predvsem domačine, danes privabi skorajda vso Koroško, zlasti pa še sosednjo Slovenijo.

Vsako leto se jormak simbolično otvori in velika povorka se po otvoritvi z zbirališča ob spremljavi petja in muzike pomika proti sejmišču in se porazdeli po utah. Kmalu se zasliši vriskanje in glas harmonike, plesišča so prenapolnjena, mize obložene z jedačo in pijačo. Ko se zmračí, se ute naenkrat sprazni in vse drvi na prosto in občuduje prekrasni ognjemet na nebu. Nato pa je v utah spet vse živo, vrisk in smeh odmevata daleč naokoli.

V nedeljo zjutraj, ko zadnji s težkimi koraki merijo pot domov, pa se trgovci že pripravljajo na težko delo, ki jih čaka. In ko župnik v cerkvi zaključí nedeljsko mašo, sejmišče zopet oživi.

Zadnji dan pliberškega sejma, ponedeljek, pa je „posvečen“

predvsem kmetom, ki po opravljenem delu v hlevu na jormaku ogledujejo in kupujejo kmetijske stroje in razne pripomočke za delo doma in na polju. Zvečer pa se zadnjič zavrti vrtiljak, še enkrat se napolni plesišča. Kramarji pa med tem časom že „tuhtajo“, če je bil sejem za kaj ali ne.

Pripravil Jurij Perč

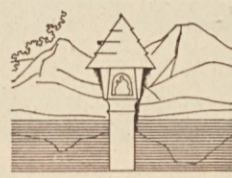
Pliberški odbornik Enotne liste, tržni referent, mestni svetnik Stanko Vauti, pričakuje letos sličen uspeh, kot lani. „Predlanskim nam je prekrizalo vse račune izrazito slabo vreme, tako, da so trgovci precej stokali. Za letos pa vsi upamo, da nam bo vreme bolj naklonjeno ter, da bodo obiskovalci dobro kupovali. Upam tudi, da bo na letošnji jormak prišlo več obiskovalcev iz sosednje Slovenije. Vsi bralci Našega tednika, seveda tudi drugi, ste prisrčno vabljeni. Pridite in skupno se poveselimo na najstarejšem ljudskem slavju spodnje Koroške!“

Priloga Našega tednika

Pliberški jormak 1982

NAŠ
TEDNIK

KULTURNO
POLITIČNO
GLASILO

...pred

25
leti

Pliberški sejem 1957

Naš domači praznik je spet pri kraju. Saj veste, kaj mislim, naš priljubljeni sejem, pliberški jormak. S spremembami v našem vsakdanjem življenju spreminja tudi naš jormak svojo podobo. Pred kakimi tridesetimi leti je bil še v znamenju volov in telic, coklarjev in slaščičarjev, danes je podoba drugačna.

Včasih smo otroci priganjali s šibo bavšeje in rjavce po prašni cesti mimo Humca in Nonče vesi, posebno drugi dan jarmarka. Cesta je bila tisti dan marsikje hudo podelana, pa si moral paziti, kam boš stopil, kajti naši očetje so imeli tedaj neko čudno navado: marsikateri od njih ni privoščil vse leto voličkom kaj drugega kot slamo in vmes malo sena, a preden jih je gnal kazat in ponujat na jormak, so volički dobili žup in žita, da so se jim vampi napeli kakor okrogli baloni. In danes? Voličkov skorajda že ni videti, otroci čepijo kakor prilepljeni na rolerjih svojih starejših bratov, se le-teh trdno oklepajo in drviyo tja na jormak, da, ta ali drugi se pripelje z atejem in mammo celo v avtu.

Včasih smo otroci na jarma-

ku z žarečimi očmi namakali zemljo v slaščičarjev med in rekli „bohlonaj“ materi, da nam je kupila za spomin na jormak pisano lectovo srce ali pa, če je bila prav posebno dobro razpoložena, petelinčka z rdečim repom, ki je piskal, kadar si vanj pihal. In danes? Medu in žemelj letos nisem več videl, pač pa otroke, ki so nosili pod pazduho kuštrave medvedke, velike pisane puže, rdeče in modre balone, a gneča okrog avtov, ki so jih šofirali otroci, je bila prehuda, da bi bil mogel poskusiti svojo srečo tudi jaz, ki še nimam voznega dovoljenja.

V Breznikovi uti je bilo prav posebno prijetno, ker so tam godli kranjski pobje. Seveda so se morali hudo truditi, da so bili že vsi rdeči v obraz, kajti gramofoni in zvočniki raznih, vrtiljakov so skušali prevpiti drug drugega — kakor „na jarmaku“. Marsikatera mamica je dejala: Dojsti je ži tega peka pa mancanja, jaz gram domu.

A naši pobje so vztrajali tudi letos trdo v noč pri puškah in rožah: vsak strel rožo: Dečle so jih ponosne merile, stojé za njihovi hrbti.

Pripraven in koristen je naš jormak: pobje srečujejo dekleta in se spoznavajo, Žvabekarca Šmihelčana, gorjanka, poljanca, Podjunec, Čezdravca, in marsikatera koroška družina je dolžna hvalo za svojo ustanovitev prav pliberškemu jarmaku. S puško in rožo se je morda začelo, na vrtiljaku na daljevalo in pri kozarcu vinčka sklenilo: ko bo žeganje pri vas, pridem gotovo.

Š. J.

(Naš tednik-Kronika, 13. 9. 1957)

Se že veselite na letošnji pliberški jormak?

Vprašali smo nekaj domačinov, če že težko pričakujejo pliberški sejem ali pa je za nje samo „en velik cirkus“.

Marija Lubas (22), doma v Vogrčah, nastavljenka pri Posojilnici Pliberk:

Na letošnji jormak se pa že veselim. Veselim se predvsem tudi zato, ker mi tokrat na jormaku ni treba delati. Prejšnje leto, ko še nisem delala pri Posojilnici Pliberk, sem morala namreč delati vse tri dni. Sedaj pa imam tem več časa za rajanje ter uživanje drugih ugodnosti, ki jih pač nudi pliberški jormak. Posebno se veselim na nastop „Planšarjev“ v uti SPD „Edinost“.

Lovrenc Kreutz (22), doma na Blatu, nastavljenec pri Kmečki zadrugi Pliberk:

Gotovo se veselim. Veselim se predvsem zato, ker bomo lahko številne obiskovalce pliberškega jormaka v novih prostorih naše zadruge prepričali o tem, da smo zares v stanju, zagotoviti vsakovrstne potrebe sodobnega kmeta ozi. kupca. Upam, da bodo ljudje pridno kupovali pri naši zadrugi in to ne samo tedaj, ko je jormak, temveč tudi po jormaku oz. celo leto.

Milka Čebul (42), doma v Šmihelu pri Pliberku, gospodinja na domači kmetiji:

No ja, nisem več tako zavzeta za pliberški jormak. Vsaj ne več tako kot prej, ko sem bila še mlajša. Pridem pač v leta. Kljub temu bom šla na jormak, čeprav se mi zdi včasih kot en sam velik cirkus. Šla bom pač, zaradi družine, predvsem zaradi otrok. Hkrati bom šla tudi zato, ker lahko srečam na pliberškem jormaku stare znance in prijatelje.

Marko David (16), doma v Rinkolah, dela pri Mohorjevi kot knjigoveški vajenec:

Gotovo se veselim na jormak. Tam lahko srečam razne kamplece, ki prihajajo iz vseh vetrov na naš lepi jormak. Zanimivo je, si ogle dati razne reči, predvsem tiste, ki človeka zanimajo. Mene zanimajo predvsem avtomobili in najnovejši kmetijski stroji. Seveda pa bom užival tudi gaudo, ki jo nudi jormak. Predvsem bom plesal v domači uti SPD „Edinost“.

Jože Kert (39), doma v Šmihelu pri Pliberku, gozdni delavec, samski:

Če se veselim na jormak? No ja, vsako leto je pač ta pliberški isti cirkus, ista rajna. Zame jormak ni kaj novega in posebnega. Kljub temu bom šel na letošnji jormak in sicer v ponedeljek. Tedaj ni več tega velikega živ-žava, kljub temu pa srečam dosti znancev in prijateljev. Morda pa bom tudi našel kaj pametnega za kupiti ter srečal kakega ljubega dekliča.

**Pliberški sejem na travniku — največje in najstarejše
ljudsko slavje južnih predelov Koroške**

od sobote, 4. septembra, do ponedeljka, 6. septembra 1982

POSOJILNICA — BANK PLIBERK

- domača
- sodobna
- zanesljiva
- ugodna

**Koristite tudi VI vaše prednosti
pri domači banki**

Pridite tudi Vi na naš „JORMAK“

**Slovensko prosvetno društvo
»EDINOST« iz Pliberka**

vabi vse prijatelje dobre volje, zabave in plesa v svoj šotor na „pliberškem jormaku“, ki bo od sobote, 4. 9. 1982, do ponedeljka, 6. 9. 1982.

Za ples in razvedrilo bosta v vseh teh dneh skrbela znani narodnozabavni ansambel „Veseli planšarji“ s pevcema Marico Jerše in Damirjem Korenom ter ansambel „Koroški odmev — Original Kärntner Echo“ iz Žvabeka.

Vmes pa vam bomo postregli z dobro domačo hrano in izbranimi kakovostnimi vini.

Vsi prisrčno vabljeni!
ODBOR

RAZSTAVLJAMO TUDI NA
PLIBERŠKEM SEJMU!

SP-trgovina
kmetijski stroji

KRIVOGRAD

9143 Šmihel/St. Michael
tel. 0 42 35/25 37

RAZSTAVLJAMO TUDI NA
PLIBERŠKEM SEJMU!

Hotel „Breznik“

PLIBERK — BLEIBURG,
GLAVNI TRG —
HAUPTPLATZ

- IZVRSTNA KUHINJA
- IZBRANA VINA
- TUJSKE SOBE S
KOMFORTOM

Vaš obisk ob Pliberškem sejmu
nas bo prisrčno veselil!

Pri obisku pliberškega sejma
se oglasite tudi v

gostišču

JUENA

Čepiče
tel. št. 0 42 36/21 05 05

Vaš radio in TV
svetovalec
strokovna elektrotrgovina

VALENTIN ENZI

Bründlweg 2
9150 Pliberk/Bleiburg

posvetovanje, načrtovanje
električnih inštalacij in kurjav
ter razsvetljave, specialni od-
delki za hi-fi stereo-naprave in
barvno televizijo

OPREMLJA
AVSTRIJA
SKI TEAM

ts topsport
fabrika športnih izdelkov
športna trgovina
se Vam priporoča

Vse za jesenski in zimski šport

- smuči, vezi, obleke, smučarski čevlji
- potrebščine za šolski šport
- trenerke, športne obleke, jogging
- vse za nogomet
- športni čevlji
- vse za tenis (napenjamo loparje)

SCHLAF DICH GESUND MIT STEFITZ STEPPDECKEN

Ferdinand Stefitz

STIEPPDECKEN UND BETTWARENFABRIK
UNSERE SPEZIALERZEUGNISSE
STIEPPDECKEN ALLER ART
FEDERKERNMATRATZEN SOWIE POLSTERMÖBEL

Bleiburg

Vabilo na razstavo koles, kmečkih in šivalnih
strojev na pliberškem sejmu

NUDIMO:

- vse stroje po skrajno
znižanih cenah
- šivalne in pletilne
stroje Pfaff
- motorne žage

Pridite, veselili se bomo
Vašega obiska. Pri nas
boste kupili najbolj ugod-
no!

J. LOMSCHEK
Popravilnica - trgovina
nadomestni deli - vozila
električni-šivalni stroji
TIHOJA 2, (ŠENTLIPŠ)
A-9141 DOBRILA VAS, Tel. 04237-2246

Kommen Sie, wir freuen uns auf Ihren Besuch!
Sie kaufen bei uns am besten!

J. LOMSCHEK
Rep.-Werkstätte — Ersatzteile —
Landmaschinen-Fachhandel —
Fahrzeuge — Elektrowaren —
Nähmaschinen
TIHOJA 2, (ST. PHILIPPEN)
A-9141 EBERNDORF, Tel. 04237-2246

WIR BIETEN:

- alle Landmaschinen zu Sonder-
preisen
- 4,5- bis 5-t-Kipper mit Aufbau-
wänden komplett, österr. Quali-
tät, 45.500.— plus 1 Jahr zinsen-
frei
- PFAFF-Nähmaschinen und
Strickmaschinen
- Kleingeräte-Marktangebot —
Einhandschleifer SKIL, 500 Watt,
mit Kupplung, S 900.—
- Bohrmaschine SKIL, 400 Watt,
Schlag-links-rechts-Lauf,
S 900.—

Štefan Trampuš

**Trgovina z lesom
Podjetje z žago**

NONČA VAS — EINERSDORF
BLEIBURG — PLIBERK
Telefon (0 42 35) 20 76

SPORT WRESCHNIGG

Besuchen Sie uns am
Verkaufsstand am Bleiburger
Wiesenmarkt

Bleiburg
Telefon (0 42 35) 22 21

**STEIRISCHE
BRAUINDUSTRIE AG**

**BRAUEREI
SORGENDORF —
BLEIBURG**

**Raiffeisenbank
Bleiburg**

- FREUNDLICH
- PRIVATWIRTSCHAFTLICH
- UNABHÄNGIG

Pliberk — Bleiburg
Telefon 0 42 35 - 25 21

Kot smo že poročali v predzadnji številki Našega tednika, si je Kmečka zadruga Pliberk ustvarila nov dom. V novih, modernih prostorih te važne gospodarske ustanove bo dejansko možno, zadovoljiti raznovrstne potrebe domačih prebivalcev ter prebivalcev iz sosednje Slovenije.

Danes so se odprla vrata novega poslojja Kmečke zadruge Pliberk. Od danes naprej se lahko poslužite velikih ugodnosti, ki jih nudi pliberška zadruga zadrugnikom oz. vsem, ki hočejo kupiti ugodno in uspešno.

Na razpolago pa so vam tudi nastavljeni s poslovdjo St. Čikom na čelu, ki znajo dobro svetovati in ki strežejo v obeh deželnih jezikih. Čez jormak ima zadruga celodnevno odprto. Gotovo bodo številni obiskovalci pliberškega sejma obiskali novo poslojje Kmečke zadruge Pliberk, kjer se bodo lahko prepričali o raznovrstnih kvalitativnih ponudbah pliberške zadruge. Prepričani pa smo, da ne bodo obiskali zadruge samo v času jormaka, temveč tudi po jormaku oz. zmeraj. Slovesna otvoritev pa bo nekaj dni po jormaku. O tem boste pravočasno obveščeni.

K. G. ZADRUGA PLIBERK

OTVORITEV

ČETRTEK

2. sept. 1982 ob 8.00 uri

VELIK
PARKIRNI
PROSTOR!

Zadruga se Vam predstavlja v novi in moderni obliki. Na približno 600 m² prodajnih prostorov boste našli široko izbiro po najugodnejših cenah.

Prisrčno Vas vabimo na dni otvoritve, ki bodo od 2.—6. 9. 1982
ČAKAJO VAS: senzacijske ponudbe, bogat srečolov

DRAGICA KRIŠTOF: „Vse moderne gospodinje bodo našle pri nas to, kar iščejo. Strežemo v domači trgovini in v domačem jeziku.“

ALBERT MESSNER, ki je odgovoren za tehnični oddelek: „Vsak, ki se želi posvetovati o raznih tehničnih artiklih in jih ugodno kupiti, se lahko mirne duše obrne name. Pomagal mu bom, da bo lahko resnično zadovoljen.“

STREŽEMO V NASLEDNJIH ODDDELKIH:

- ŽIVILA
- BARVE IN TAPETE
- ORODJE IN STROJI
- ELEKTR. NAPRAVE
- AVTOMOBILSKI DELI
- ŽELEZNINA
- GRADBENI MATERIAL
- STREŠNE OPEKE
- KRMILA IN GNOJILA
- REZERVNI DELI ZA MLEČNE STROJE
- POTREBŠČINE ZA ČEBELARSTVO, ŽIVINOREJO itd.

**VSE ZA
HIŠO, KMETIJSTVO
in VRT**

SADOLIN
5 l **315.-**

Dispersion barva
15 kg **139.-**

Namizni vrtalni
stroj TED 16 380 v

- 12 prestav
- odprtina za svedre (Bohrfuter) 16 mm

3580.-

Kaseta za ključe
(Gedore)

20 kom. **119.-**

TAPETE
zvitek 55 cm

19.80.-

DRAGI KMETJE!
Prepričajte se tudi
o naših ugodnih
ponudbah gnojil,
krmil in o raznih
potrebščinah za
živinorejo!

DRAGI ROJAKI, KUPUJTE PRI SLOVENSKI USTANOVI - PRI

K. G. ZADRUGI - PLIBERK

NE ZAMUDITE TE EDINSTVENE PRILOŽNOSTI!

Pliberški jormak — star je že nad 600 let in najbrž zmeraj na istem travniku kakor zdaj

Prazna denarnica, pa iga brez volov

Dekleta in fantje, žene in moške, vse — staro in mlado se veseli na pliberški jormak, ki ga bodo letos otvorili v soboto, 4. septembra. Zopet se bo na najstarejšem ljudskem slavlju spodnje Koroške zbralo tisoče in tisoče ljudi. Podjetja bojo razstavljala najmodernejše stroje in pripomočke, najmodernejša »mašinerija« bo skrbela za zabavo — zlasti za mladiño. Vsako leto je pliberški jormak veliko zbirališče kmetov, obrtnikov, mladine. Tak je bil pliberški jormak tudi nekdanj, ko še ni bilo strojev, mehaničnih vrtiljakov, siren . . . Takrat so poganjali vrtiljak fantje ali moške, jormak je služil predvsem živinskemu trgovanju in izbiri obleke . . .

piše Franc Buchwald

Star je že nad 600 let in najbrž zmeraj na istem travniku kakor zdaj. Imeli pa so, kot izpričuje stara listina, z lastnikoma travnika Jörgom in Hansom Gutensteiner prepire zaradi uporabe travnika za sejmišče. Na dan svete Magdalene, 22. julija leta 1428, pa so se zedinili, da dobita brata Gutensteiner letno: rdečo mošnjo, vredno 14 dunajskih pfenigov, in dva lota muškata in klinčkov.

Letni jormak nekoč

Travnik je v poznejši dobi večkrat menjaval lastnike. Jormakova pravica pa še sedaj po toliko letih drži. Vsako leto se morata dva zastopnika občine zglasiti pri lastniku travnika in mu izročiti dogovorjeno simbolično darilo. Če ne, bi občini zapadla njena čez pol tisočletna pravica.

Kakšen je bil prvi jormak, ne vemo — precej pa se je predelal zadnjih petdeset let. Preoblikovala ga je tehnika. Nekoč je služil predvsem živinskemu trgovanju in izbiri obleke. Domači obrtniki in trgovci pač niso mogli vsega nuditi. Tudi novosti so prinesli tujci. Včasih je bil jormak zares potreben, pri strojih in orodju je še celo zdaj. —

Mert z Bistrice s svojimi rávniki je bil pač najvažnejši kramar za poljedelstvo. Jarmov, lesenih vil in grabelj je bilo na sejmu seveda na voljo. Kovači specialisti, ki so znali delati sekire — (címrake), cepine in

slično, so bili zelo ugledni, so nekaj pomenili in so mnogo svojih izdelkov prodali. Tudi kak polželesen plug za pluzenje celine (deteljščica) je razstavil kak kovač. Bili pa so bolj redki, ki so se pečali z izdelavo tovrstnih plugov. Veliko pa je bilo sejmarjev, ki so ponujali različno drobnarijo.

Dage za vole vežovat, goži za vprego, za cepe, vsemogoče jermene, za v čevlje, za cepe vezat in druge. Velika ponudba je bila bičev in bičevnikov ter triestarjev. Prišli so rešetarji s svojo „suho“ robo — brusarji, ki so brusili nože, škarje, svedre — tudi žage so pilili. Vsi ti mali kramarji so že dva tedna pred sejmom ponujali po okolici svojo robo, oziroma brusili, kar je bilo pač topo — zlasti britve. Jormaka so se držali še Cigani in cunjarji. Oboji so pobirali pse in mačke in kradli kure.

V ponedeljek je bil živinski sejem — goveji, pa tudi konjski. Naprodaj je bilo več kot sto glav. Konjski sejem se je razvijal po velikih hlevih in dvoriščih. Tudi cigani so trgovali s konji. Skoraj vsakogar pa so „navili“. Posebno še, ker sodišče ni prevzelo tožbe proti Ciganu. „Zakaj pa se pečate s Ciganom?“ mu je rekel sodnik. Ako bi Cigan izgubil pravdo, kdo pa bi naj plačal obravnavo? Cigan že ne.

Veselični prostor je bil seveda manjši kot je danes in brez vsake mašinerije. Vrtiljaki pa morajo biti že zelo stari. Včasih so bili samo na ročni pogon — kot nekoč gepelj. Fantje, ki so gnali vrtiljak štirikrat, so se

mogli enkrat peljati zastoj. Semtertja so imeli še dosti takih poganjačev, včasih pa tudi ne.

Tudi ujčke, to so gugalnice, so bile zmeraj na jormaku. Dosti je bilo glumačev in takih, ki so brali srečo z rok. Ker so bili ljudje precej praznoverni, so delali ti navihanci lepe dobičke. Ciganke pa so prerokovale po okolici od hiše do hiše in — če je bila priložnost — po malem kradle — najrajši kure.

Zvečer ni bilo posebnega programa. Pri lojenih svečah in pozneje pri petrolejkah so tu in tam posedali ljudje. Plesišči sta bili zmeraj dve. Pri Bohincu je izpraznil tamkajšnji mizarški mojster svojo delavnico. Pri Biznbirtu pa je tamkajšnji kolarski mojster Krepil izpraznil delavnico. Na teh dveh mestih so plesali. Seveda je bilo tesno. Godci so bili navadno trije ali štirje.

Pozneje je tudi Pakšej — Ti-

Poleg plesalcev so krulile svinje

Zelo stara pijača je medica (met). Zavreta medica je bila precej upijanljiva. Vsak mestni gostilničar je smel postaviti gostinsko uto na sejmišču. Točili so pivo, žganje in mošt (kar cel polovnjak so ga imeli na pipi). Kak Bosanec pa je tudi načepil vina kje sredi sejmišča. Tudi Lisičjak je prinesel že novo črničovo žganje. Prodajal ga je v kaki uti in pel svoje stare in nove pesmi. Gostilničarji so ga radi trpeli v svoji uti, ker je privabil s svojimi citrami in bajzami precej gostov. Pili in peli so ga prav po jormakovo.

Ute so bile z vejami krite in so nudile le senco. Če pa je prišel dež, je bilo hudo.

gérwirt naredil na svojem malem dvorišču majhno plesišče; poleg plesalcev so krulile svinje.

Znamenite so bile na jormaku lajne. Vsi vrtiljaki in ujčke so imeli po eno. Gonili so jih na roke. Ko je vrtiljak obstal, so otroci nanovo zasedli konjiče in kočije, ženska je pobrala krajcarje, pozvonila z velikim zvonom, fantje so pritisnili, ženska pa je zavrtela lajno. Med božjo službo v nedeljo niso smeli lajnati. Tudi berači, posebno invalidi, so vrteli lajne in tako opozarjali mimoidoče nase. Nekdanj vojni invalidi niso dobili kake pokojnine. Ako je bil pohabljen, dela nezmožen, so mu dali lajno in ga pognali z njo za kruhom. Precejšen del jormaka je bilo že tudi nekdanj kegljišče (ku-

gliše). Marsikateri pavr je pustil tam svoj par volov. V torek je prinesel domov prazno denarnico, na rami pa igo brez volov.

Precej novosti, ki so svojčas prišle v promet, se je navadno pojavilo na letnem jormaku. Prvi gramofon so imeli ljudje priložnost čuti na jormaku — še brez lijaka ali trobente. Imel je več slušalk, podobno kot danes telefon. Za majhno odškodnino ga je bilo mogoče poslušati. Med drugimi pesmimi je igral tudi tisto: „Stoji, stoji Ljubljanca“.

Tudi prvi kino se je pojavil prvič na letnem jormaku. Bencinski motor je proizvajal električni tok in s tem tokom so predvajali kratke filme. To je bila novost. Tudi prvi fotografi so prišli na jormak. Nekateri obiskovalci se niso pustili slikati, ker si je fotograf ogrnil čez glavo črno ogrinjalo: Bali so se urokov.

Kakšen je letni jormak danes

Tega skoraj ni treba opisovati, ker ga vsi poznate. Iz trgovske prireditve je postal jormak nekaka tovarna za zabavo. Goveja živina ostane zdaj doma, konj ali ovc pa sploh ni več. Velika pa je ponudba strojev in orodja, pravzaprav prava razstava. Firme imajo interes, da svoje proizvode pokažejo in hvalijo.

Tudi druge krame je dovolj. Pa je več ali manj nepotrebna, ker domači trgovci vse to tudi nudijo. Zaradi konkurence tudi domačini te dni malo popustijo pri ceni. Začetek in konec vsega pa je zabava. Iz nekdanjih razmeroma majhnih domačih, bi rekli družinskih zabavnih ut, so nastale velike šotorne dvorane. Tam igra draga moderna godba. Ojačevalci skrbijo, da se sliši po vsem ogromnem prostoru, pa tudi za to, da skoraj ni mogoče slišati lastne besede — kaj šele sosedove.

Poleg nekdanjih krapov in klobas se danes v teh prtenih hotelih dobi vse, kar si kdo poželi in si upa plačati. Nasprotno od drugega blaga, katero je na jormaku malo cenejše kot navadno v trgovinah, je gostinski sektor občutno dražji: Vsak vrček piva vsaj za 20% odstotkov, vse drugo pa prav tako. Se razume: velikanska uta je draga, razsvetljava, osebje in še in še.

Lepe denarce stane občino ognjemet. Plačati pa morajo to vse — seveda obiskovalci. Sedanjji jormak je pač odsev današnje potrošniške družbe.

Veselični del je docela tehničen. Brez elektrike bi ga sploh ne bilo. Kilometre daleč naokoli je slišati zvočnike, ki vpijejo vsak svojo popevko. Vse to je prinesel čas, kot je odnesel nekdanje navade, ali bolje nekdanje lice jormaka.

Ko smo skušali pogledati malo nazaj in primerjati njegovo lice pred šestdesetimi leti s sedanjim, bi bilo zanimivo, ko bi mogli pogledati še 50 let naprej, kakšen bo kaj pliberški jormak tedaj.